

Helyzetértékelés

Az előző ciklus szellemiségéhez híven, továbbra is egy egységes irányítású, jól működő és kiegyensúlyozott gazdálkodású vasút működésében vagyunk érdekeltek, ami a Vasutasok Szakszervezete működési területén lévő gazdasági társaságokra vonatkozóan helyenként eltérő elvárásokat fogalmaz meg.

A 2008-as világgazdasági válság jelentős mértékben formálta át a munkaerőpiaci politikát, amely a foglalkoztatás egyre erősebb flexibilitása, a tevékenységek digitalizálása, a munkajogi garanciák leépítése és az egyre olcsóbb munkaerő megtalálása iránti igényben volt leginkább tetten érhető. Ezt a globális átforgalmódást követte le a hazai gazdaság-, és foglalkoztatáspolitikai is, amely a 2010-es parlamenti választásokat követő jogszabálymódosítási hullámmal érte el a csúcspontját.

A 2011-ben módosított Sztrájk törvény és a 2012-ben életbelépő új Munka törvénykönyve a kollektív alku intézményét, vele együtt pedig a munkavállalói érdekképviselet szerepét marginalizálta és jelentősen gyengítette. Mindazok ellenére, hogy a munka világát érintő jogszabálymódosítások során a jogalkotó egyértelműen a kollektív alku megerősítését és a kollektív szerződések számának növelését jelölte meg elsődleges célnak.

A gyakorlat azonban nem igazolta a törvényhozókat: a kollektív alku szerepe egyre inkább háttérbe szorult, a hatályban lévő kollektív szerződések száma pedig szinte semmit nem változott a 2010-2011-es adatokhoz képest.

A politikai és jogi változások, illetve azok különböző hatásai mellett szembesülnünk kellett az egyre nagyobb mértéket öltő szakemberhiánnyal is, amely különösen élesen jelentkezett a vasút területén. A vasutas szakmák és a vasutas munkavállalók megítélése megromlott, ezzel együtt erkölcsi és anyagi elismerésük is egyre csökkent. Ennek következtében nem csak a már képzett vasutasok hagyják el a szakmát nagy számban, hanem a vasút iránt érdeklődő fiatalok száma is mérséklődik.

Ezen külső körülmények ellenére, a Vasutasok Szakszervezete (továbbiakban: VSZ) továbbra is a vasutasság legnagyobb taglétszámú érdekvédelmi szervezete maradt és az előző ciklus kezdetén átvett gazdasági nehézségeket sikerült maga mögött hagynia. Számos költségcsökkentő, illetve hatékonyságot növelő intézkedésnek köszönhetően, mára kijelenthetjük, hogy a VSZ gazdasági helyzete stabil, mérlege pozitív.

Érdekvédelmi céljaink megvalósításához a taglétszám növelésére és a tagság akcióképességének folyamatos erősítésére törekszünk, amelynek során innovatívabb és eredményesebb eszközöket alkalmazunk, szélesebb körű szolgáltatásokat nyújtunk és közvetlenebb tagi kommunikációt folytatunk.

A munkáltatókkal való kapcsolataink rendezettek, a rendszeres és korrekt együttműködést megállapodások szabályozzák.

A VSZ nagy létszámban képviselteti magát a működési területén lévő vállalatok és gazdasági társaságok üzemi tanácsaiban, munkavédelmi bizottságaiban, felügyelő bizottságaiban, valamint Európai Üzemi Tanácsaiban.

Szakszervezetünk az Európai Közlekedési Dolgozók Szövetségével (ETF) együtt, továbbra is elutasítja a vasút liberalizációját, melynek következtében nagymértékben nőtt a szociális dömping, és tovább romlottak a munka-, valamint a vasútbiztonsági körülmények.

1. Általános célkitűzések

Szakszervezetünknek érdeke, hogy a magyar közlekedésben és elsősorban a vasúti ágazatban, olyan infrastruktúra-, jármű-, és szolgáltatási fejlesztéseket hajtsanak végre, amelyek a vasúti szolgáltatásokat versenyképesé, a munkavégzés feltételeit biztonságosabbá, a munkakörülményeket pedig korszerűbbé teszik.

A munkavállalók érdekében továbbra is követeljük a vasutasság hátrányos megkülönböztetésének megszüntetését a Munka Törvénykönyvében, melyen elsősorban a köztulajdonban álló munkáltatókra vonatkozó, egyes kógens szabályok hatályon kívül helyezését értjük.

A Munka Törvénykönyve szükségessé váló módosításait – konföderációs szinten – úgy kell befolyásolni, hogy az minden esetben munkavállaló-barát legyen. Következésképpen fellépünk a munkavállalói jogok csorbítása ellen és az ún. szerzett jogok megtartásáért.

Az Ágazati Párbeszéd Bizottság működésének keretei között tovább kell erősíteni azon akaratot, amely elősegíti a vasúti alágazati kollektív szerződés létrehozását, illetve annak kiterjesztését. A munka jelenleg is tart és reményeink szerint még a 2018. év végére eredményesen befejeződik.

Aktív szerepet kívánunk vállalni az európai közlekedés- és vasútpolitika kidolgozásában, melyet az Európai Közlekedési Dolgozók Szövetsége tagjaként valósítunk meg. Az elkövetkezendő ciklusban is érdemi munkával, kezdeményezésekkel, lobbitevékenységgel és akciók szervezésével kívánja alakítani, befolyásolni az európai szintű közlekedési és foglalkoztatási törvényalkotást.

A munkáltatóktól, illetve az illetékes szakmai hatóságoktól a jövőben is elvárjuk a munkáltatás feltételeire vonatkozó közösségi és hazai szabályok, megállapodások szigorú betartását, elsősorban a hazai munkahelyek védelme érdekében. E körben elengedhetetlen a hatósági fellépés, illetve a hatósági hatáskör szigorítása.

Kiemelt feladatunknak tartjuk a vasút-egészségügyi ellátórendszer viszonylagos önállóságának megőrzését, szakma-struktúrájának bővítését, a vasutas biztosítottak ellátási színvonalának megőrzését és jobbítását.

Hagyományainkhoz és értékrendünkhöz híven, az érdekvédelmi céljainkat szakmailag magas színvonalon, elsősorban tárgyalások útján kívánjuk elérni. A Vasutasok Szakszervezete komoly munkát fektetett be a Közszolgáltató Vállalatok Konzultációs Fórumának (KVKF) létrehozásába, amely önálló, ágazatközi érdekegyeztetési platformként működik a jövőben. Az új érdekegyeztetési intézménytől azt várjuk, hogy célirányosan és ezáltal időhúzás nélkül tárgyalja és kezeli a közszolgáltatást végző vállalatok munkavállalóinak helyzetét.

2. Érdekvédelem

2.1. Foglalkoztatási biztonság

A következő ciklusnak is elsősorú célja és feladata a tagjaink foglalkoztatásának megőrzése, a foglalkoztatási biztonság megállapodásokban való deklarálása. Ennek érdekében valamennyi rendelkezésre álló törvényes eszközt felhasználunk.

Meg kell teremteni az egészségügyileg a munkakör betöltésére alkalmatlanná, és/vagy csökkent munkaképességűvé váló munkavállalók továbbfoglalkoztatásának lehetőségét, elsősorban rehabilitációs munkakörök létrehozásával.

Szakszervezetünk – tekintettel az elmúlt évek egyre súlyosbodó szakemberhiányára – elutasít minden létszámcsökkentéssel járó intézkedést.

A VSZ továbbra is azt követeli a MÁV Zrt.-től, hogy a vállalatcsoport létszámának stabilitása érdekében, a különböző megrendelések során részesítsék előnyben a MÁV Zrt. alapítású és tulajdonú gazdasági társaságokat.

Támogatjuk és érdekeltek vagyunk a különböző munkában tartási eszközök (MÁV-Évek, MÁV-Esély, Cargo programok) hosszú távú működtetésében és új eszközök megalkotásában. Elvárjuk, hogy ezen eszközök a MÁV leányvállalatok, valamint egyéb gazdasági társaságok munkavállalói számára is hozzáférhetővé váljanak, valamint, hogy ezeket kollektív megállapodások rögzítsék.

2.2. Kollektív Szerződések

A kollektív szerződés a munkaügyi kapcsolatok rendszerének legfontosabb eleme, amely a munkafeltételek és a munkaviszonyra vonatkozó többlétszabályok rögzítésével egyidejűleg szolgálja a munkavállalók védelmét, és biztosítja a munkabékét.

A kollektív szerződésekben minél markánsabban meg kell jelenniük a VSZ Kongresszusa által meghatározott célok eléréséhez szükséges munkaviszonyra vonatkozó szabályoknak.

Az a célunk, hogy minden tagtársunk határozatlan idejű kollektív szerződés hatálya alatt dolgozzon.

A VSZ érdekvédelmi feladatai között fokozott hangsúlyt kell kapnia az egyenlő bánásmód védelmének és különösen a mindennemű munkahelyi zaklatás elleni fellépésnek.

A nyugdíjkorhatár emelése miatt, a kollektív szerződésekben plusz szabadságnapok rögzítését követeljük a munkavállalók részére.

2.3. Jövedelmi viszonyok, jóléti és szociális rendszer

Harcolni kell a munkavégzésért járó jövedelmek reálértékének folyamatos emeléséért, különös tekintettel az Európai Unió tagállamaiban jellemző átlagjövedelmekre. A VSZ jövedelempolitikájában a kimagasló szaktudással rendelkező munkavállalók megfelelő elismerése és ezáltal a vasúton való megtartása van a fókuszban.

Elengedhetetlennek tekintjük az átlátható munkaköri-, és bértarifa-rendszerek kollektív megállapodásokban való megjelenését. Olyan rendszerek kialakítására törekszünk, amely a munkavállalók által jól követhető szempontok szerint határozza meg a helyét minden egyes vasutasnak, úgy a MÁV Zrt. mint a vasúthoz kapcsolódó egyéb társaságok hierarchiájában.

A Választható Béren Kívüli Javadalmazás rendszerének egyes átalakítása során el kell érniünk, hogy a munkavállalókat ne érje hátrány.

2.4. A munkavégzés körülményei, munkavédelem, munkabiztonság

A vasutasok értékrendjében, így a miénkben is, előkelő helyet foglalnak el a munka-, és vasútbiztonsággal, illetve munkakörülményekkel összefüggő kérdések.

Szakszervezetünknek mindent meg kell tennie az ezek javítását szolgáló beruházások megvalósítása érdekében. Érdekképviselői tevékenységünk részeként felügyelnünk kell, hogy a beruházásoknál és az új beszerzéseknél a munkáltatók teremtsék meg az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit.

Folyamatos feladatunk a tisztségviselőink és munkavédelmi képviselőink tudásának, szakmai felkészültségének állandó magas szinten tartása képzések által, valamint a tisztségviselők munkavédelmi képviselőkkel, munkavédelmi bizottságokkal és állami munkavédelmi szervezetekkel való együttműködésének fejlesztése.

Arra kell törekednünk, hogy a jogok gyakorlása összehangoltan történjen, ezáltal valamennyi munkavállaló részére biztosítva legyen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételrendszere, kiemelt figyelmet fordítva a veszélyes munkahelyen dolgozók, a nők és a fiatalok munkakörülményeire.

A munkavállalókkal meg kell ismertetni a meglévő és lehetséges kockázatokat, tudatosítani kell a kockázatok baleseti-, vagy egészségkárosító következményeit, azok megelőzésének fontosságát, illetve lehetőségét.

A vasútüzemhez kötődő egyes munkakörök speciális, fizikai és mentális leterheltsége okán el kívánjuk érni, hogy mind a vállalatok fordítsanak évente növekvő erőforrásokat az Egészségmegőrző Programok működtetésére. Bővítsék a helyek és a bevont munkakörök számát. Törekednünk kell arra, hogy a programban résztvevő munkavállalók számára a jelenléti időt a munkáltató biztosítsa teljes egészében. El kell érni, hogy a működési területünkön lévő gazdasági társaságok egyes munkakörei is bekerüljenek a rendszerbe.

Működési körünkben vannak olyan területek, ahol a legalapvetőbb munkavégzési feltételek is hiányoznak, úgy a munka- és védőruházat, mint a megfelelően ellenőrzött és karbantartott szerszámok tekintetében. Célunk, hogy mindenhol be legyen tartva a munkavédelmi szabályzat, a gazdálkodás eredményessége, vagy a veszteség csökkentése ne a munkabiztonság rovására valósuljon meg.

2.5. Esélyegyenlőség - esélyteremtés

A Vasutasok Szakszervezete mindig is élen járt és jó példákkal vállalt szerepet a társadalmi fejlődésben és az esélyegyenlőségi szemlélet meghonosodásában. Célunk

a VSZ érdekvédelmi stratégiájának esélyegyenlőséget javító eredményeinek számbavétele és tovább fejlesztése.

Az eddigi tapasztalatokra építve a VSZ képzési tevékenysége és az érdekvédelmi stratégia részévé tenni a nők és a hátrányos helyzetű rétegek speciális érdekvédelmét. Elő kell segíteni a nők taglétszám arányos jelenlétét a döntéshozó testületekben. Meg kell követelni, hogy az Esélyegyenlőségi tervek elkészüljenek, és az abban megfogalmazottak meg is valósuljanak.

3. Szervezetfejlesztés

Az előttünk álló időszak komoly kihívásokat tartogat mind a munkavállalók, mind a szakszervezetek számára. A digitalizáció, a robotizáció a demográfiai folyamatok alapvetően változtatják meg a ma még elfogadott, alkalmazott foglalkoztatási módszereket. Aki ragaszkodni fog a régi beidegződésekhez könnyen elvesztheti a most meglévő pozícióit. Igaz ez a szakszervezetekre, így a Vasutasok Szakszervezetére is. Az elkövetkező évek nagy mértékű nyugdíjazásai, az egyre gyorsabban terjedő távvezérlési rendszerek, a beérkező korszerű motorvonat állomány mind-mind komoly veszélyt jelentenek a szakszervezetünk alapját képező taglétszámra. Ezen körülmények között a jövő kiemelt feladata a taglétszámunk stabilizálása.

A szakszervezeteknek – a Vasutasok Szakszervezetének is – változniuk kell. A munkavállalói érdeket csak úgy lehet érdemben képviselni, ha folyamatosan alkalmazkodunk az újabb és újabb kihívásokhoz, fejlesztjük tudásunkat és megújítjuk módszereinket. Jelenleg is számos olyan lehetőség áll rendelkezésre, amelyek nem igényelnek se komoly tervezést, se erőforrásokat, mégis könnyebbé teszi a munkavállalók megszólítását, a jelenlegi tagok megtartását. Ezeket viszont tudatosan kell alkalmaznunk.

Szakszervezetünk tagjainak és még inkább tisztségviselőink számára egyértelmű, hogy a szakszervezet egy olyan közösség, amely a munkavállalói jogok szélesítéséért, érvényesítéséért, a jobb bérekért és munkakörülményekért harcol. Azonban ezt a harcot sokan csak kívülről figyelik tudva, hogy az elért kollektív vívmányokból ők is maradéktalanul részesülnek. Figyelemmel kísérve számos európai ország gyakorlatát, lépéseket kell tennünk ennek a helyzetnek a felszámolására. A szakszervezet által elért eredményeket csak a szakszervezeti tagok élvezzék!

Sikeres szakszervezethez aktív tagság kell, amelynek egyik alapfeltétele a tudatosság. Bár a szervezeti célok támogatására fontosak és fejlesztendőek, azonban a szakszervezeti mozgalmat nem szabad és lehet csak a szolgáltatásokra építeni. Visszatérve a gyökereinkhez erősíteni kell a hagyományos szakszervezeti célokat, feladatokat, hiszen tudatos, aktív tagok azokból lesznek, akik a szakszervezet alapvető értékeivel, mint a szolidaritás, valamint céljaival, vagyis az érdekvédelemmel azonosulnak, azt fenntartások nélkül képviselik saját közösségeikben az ott lévők érdekében. Oktatási rendszerünknek is az aktivitás növelését kell szolgálnia.

Szakszervezetünk tevékenységét fontos még jobban láttatni, mind a szűkebb munkahelyi közösségekben, mind az országos szinten. Ehhez intenzívebben kell felkutatni és fel kell vállalni olyan ügyek képviselését, amelyek nem országos jelentőségűek, de a helyiek számára meghatározóak. Emellett véleményt kell alkotnunk és meg kell szólalnunk olyan ügyekben, amelyek összetársadalmi szinten fontosak és kihatással vannak a munkavállalók mindennapi életére.

Tovább kell mozdulnunk a közösségi jelenlét felé, az élmény-alapú szakszervezeti tevékenység irányába. Ilyen lehet egy-egy helyi közösség rendezvényének felkarolása, bátorítása, ahol kötetlen és jó hangulatú keretek között lehet tájékoztatni az érdeklődőket az érdekvédelmi tevékenységről, összegyűjteni a helyi problémákat. Az alapszervezetek tevékenysége, belső működése legyen egységesebb, átláthatóbb és teremtsen meg az egymást segítő munkavállalók valódi közösségét.

4. Kapcsolataink

Érdekvédelmi lobbitevékenységünk európai szinten történő, folyamatos erősítése érdekében szükséges, hogy egyre közvetlenebb kapcsolatot építsünk ki az Európai Közlekedési Dolgozók Szövetségével (ETF) és az Európai Szakszervezeti Szövetséggel (ETUC). Nemzetközi szinten a befolyásos európai, és a több kontinens munkavállalóit tömörítő szövetségekhez való tartozásunk kínálta lehetőségeket továbbra is ki kell használnunk, elsősorban a szakértői projekteknél való aktív részvétellel. Elsődleges fontosságúnak tarjuk az Európai Vasutas Szakszervezetek Állandó Konferenciáját és a Visegrádi országok vasutas szakszervezetei együttműködésének fenntartását.

A Vasutasok Szakszervezete a MASZSZ egyik - a létszám, tagdíjbefizetés és akcióképesség alapján - meghatározó tagja, ezért elvárjuk, hogy szervezetünk súlya tükröződjön az MASZSZ tevékenységében is.

Az országos érdekegyeztetés fórumain továbbra is kezdeményezzük a „potyautas” kérdés jogi úton történő megoldását, amelyre Európa szerte számos megoldást alkalmaznak.

5. Rétegszervezeteink

A Vasutasok Szakszervezete annak tudatában, hogy a hatékony érdekvédelemhez elengedhetetlen a rétegérdekek megjelenítése, továbbra is különös figyelmet fordít a speciális helyzetű rétegek, a nyugdíjasok, a nők és a fiatalok érdekeinek képviselésére és védelmére is.

Országos Nyugdíjas Szervezet

A Vasutasok Szakszervezete kiemelt figyelmet fordít Országos Nyugdíjas Szervezetének érdekvédelmi és érdekképviselési tevékenységére. A társadalmi érdekegyeztetés hiánya miatt, minél szélesebb nyilvánosságot kell kapnia ennek a munkának.

Ma hazánkban az öregedés sajnálatos velejárója az elszegényedés. Minden eszközt és lehetőséget biztosítani kell a vasutas nyugdíjas társadalom helyzetének, állapotának felméréséhez, hogy érdekvédelmi munkánk hatékonysága javuljon.

A jelen helyzet javulását hivatott segíteni – ezért is támogatjuk – egy kiszámítható, átlátható nyugdíjpolitika megteremtése. Ez közös érdek életkortól függetlenül nyugdíjasnak és a fiatalabb generációnak egyaránt. Az inflációt követő nyugdíjemelés végeredménye az elszegényedés, míg az öregségi nyugdíjminimum alacsony volta szintén elfogadhatatlan.

Az országos nyugdíjas szervezetekkel összefogva és a Vasutasok Szakszervezete támogatásával léphetünk fel eredményesen a svájci indexálás visszaállítása, a nyugdíjplafon ismételt alkalmazása, valamint a tisztességes megélhetést nem biztosító nyugdíjak felzárkóztatása érdekében.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk tagjaink szociális helyzetére, a rászorulókat megsegítésére. Az egészségügyi ellátással szemben megfogalmazott kritikák megoldatlansága, a privát egészségügy mind nagyobb térnyerésére a nyugdíjas társadalom nincs felkészülve. A helyzet javítására teendő minden szakmai és konföderációs lépést támogatunk és annak aktív közreműködői leszünk.

További erőfeszítéseket kell tenni a tényleges és nyugdíjas alapszervezetek együttműködésében. Hasonló elvárások fogalmazódnak meg a vasutas klubokkal történő szorosabb együttműködésben is. A Vasutasok Szakszervezete Országos Nyugdíjas Szervezetének társadalmi elismertségét tovább kell erősíteni az országos nyugdíjas szervezetek között, valamint a nyugdíjas parlamentben végzett munkával.

Női Tagozat

A Vasutasok Szakszervezete Női Tagozata a nőket még ma is érő hátrányos megkülönböztetések csökkentését, illetve megszüntetését, az egyenlő bánásmód gyakorlati érvényesülésének elérését, a családok védelmét tűzte ki céljául.

Ennek megvalósulása érdekében a VSZ támogatja és tesz érte, hogy a nemi szerepekre érzékeny közpolitika (nemek közötti egyenlőség) érvényesüljön az élet minden területén, így: a foglalkoztatás és bérezés, az oktatás, a szakmai és közéleti előmenetel, az egészségügy, a szociális biztonság területén, a döntéshozatal minden szintjén.

Szabályzatokkal és eljárásokkal kell segíteni a zaklatás, a diszkrimináció és a munkahelyi erőszak minden fajtájának megszüntetését.

A nyugdíjkorhatár emelése általi kihívásokkal szembesíteni kell a munka világa szereplőit, amely egy megújuló gondolkodásra és cselekvésre készíteti őket, ki kell dolgozni a munka-életpálya esélyteremtő kritériumait.

Támogatjuk a nők szakszervezeti szerepvállalását. A VSZ vezető testületeiben is törekedni kell a nemek közötti egyensúly fenntartására. A VSZ mindenkor nyitott a munka világában több évtizedes tapasztalati tudást szerzett, a téma iránt nem csak elkötelezett, de a napi érdekvédelemben aktívan tevékenykedő női csapat építő véleményére, és alkotó javaslataira.

Az esélyteremtés nálunk nem csak szlogen, de a hétköznapi valóság.

Ifjúsági Tagozat

Szerintünk már most és a jövőben is a jelenlét szinterei lesznek a tájékoztató fórumok és a rendezvények, amelyek szervezését és végrehajtását vállaljuk. A már megteremtett közösségi pontokat továbbra is fenn kell tartani, mint az internet, az e-mail és különböző közösségi portálok használata. Ez jelenti a továbbiakban is a jövőt.

Jobban szem előtt kell tartani az Ifjúsági Tagozat tisztségviselőinek utánpótlását és kinevelését, hogy megfelelő felkészültséggel aktívabb tevékenységet folytathassunk.

Oktatásainkat továbbiakban is regionális és országos szinten folytatni kell. Hangsúlyt kívánunk még fektetni a kommunikációs tréningekre, stresszkezelésekre és időgazdálkodás tervezésére. Az Európai Unió források igénybevétele, külföldi képzési lehetőségek kihasználása ezért fontosak, hogy tartsuk a kapcsolatot az európai vasutas fiatalokkal. Az ilyen találkozókön lehetőség nyílik, hogy a fiatalok megismertessék egymással a saját tapasztalataikat és megoldják a meg nem vitatott problémákat. Emiatt fontos, hogy bővítsük a nyelvtudásunkat is.

Nagy figyelmet kell fordítanunk arra, hogy a fiatalok a megfelelő tudásanyagot feltudják használni, illetve kitartásuk szerinti feladatot kapjanak, ezzel az ő kötődésüket erősítjük a szervezethez. Az elért lehetőségeket felhasználva hangsúlyosabbá kívánjuk tenni a területi és a szakmai bizottságok eredményeit.

Megállapítható, hogy a mai fiataloknak a teljes kiszolgáltatottság veszélyének elkerülése miatt szükségük van a szakszervezetre. A szakszervezetnek, pedig ugyanúgy szüksége van a fiatalokra és a bennük rejlő megindulásra.

Budapest, 2019. május

Vasutasok Szakszervezete

XIX. Kongresszusa